

Aysel HƏSƏNOVA

AMEA Folklor İnstitutunun

Qərbi Azərbaycan folkloru şöbəsinin kiçik elmi işçisi

E-mail: aysqasanova@gmail.com

ORCID ID: 0009-0001-7022-1031

<https://doi.org/10.59849/2309-7949.2026.1.114>

QƏRBİ AZƏRBAYCAN BAYATILARI: TARİXİ YADDAŞ, KÖÇ TRAVMASI VƏ MİLLİ KİMLİK PROBLEMİ

Açar sözlər: Qərbi Azərbaycan, bayatı, folklor, tarixi yaddaş, kollektiv yaddaş, köç travması, milli kimlik, folklor poetikası, emosional yaddaş

ABSTRACT

WESTERN AZERBAIJANI BAYATIS: HISTORICAL MEMORY, MIGRATION TRAUMA, AND THE PROBLEM OF NATIONAL IDENTITY

This article examines the poetic characteristics of Western Azerbaijani bayatis, their role in preserving historical memory, and their connection with national identity within the framework of modern folklore theories. The study reveals that bayatis are not only poetic folklore texts but also mechanisms for preserving collective memory and emotional experience. Concepts such as homeland, migration trauma, alienation, separation, and spatial memory are analyzed in the context of folklore poetics. The article also investigates the symbolic functions of natural images such as mountains, roads, snow, springs, and homeland as representations of collective identity and cultural memory. The research concludes that Western Azerbaijani bayatis constitute an important spiritual and cultural system transmitting the historical experience of the people to future generations.

Keywords: Western Azerbaijan, bayati, folklore, historical memory, collective memory, migration trauma, national identity, folklore poetics, emotional memory

РЕЗЮМЕ

БАЯТЫ ЗАПАДНОГО АЗЕРБАЙДЖАНА: ИСТОРИЧЕСКАЯ ПАМЯТЬ, ТРАВМА ПЕРЕСЕЛЕНИЯ И ПРОБЛЕМА НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ

В статье исследуются поэтические особенности баяты Западного Азербайджана, их роль в сохранении исторической памяти и связь с национальной идентичностью на основе современных теорий фольклористики. В ходе исследования установлено, что баяты являются не только поэтическими фольклорными текстами, но и механизмом сохранения коллективной памяти и эмоционального опыта народа. В статье анализируются такие понятия, как родина, миграционная травма, отчуждение, разлука и пространственная память в контексте поэтики фольклора. Особое внимание уделяется символике природных образов — гор, дорог, снега, источников и родной земли — как носителей коллективной идентичности и культурной памяти. Делается вывод о том, что баяты Западного Азербайджана представляют собой важную духовно-культурную систему, передающую исторический опыт народа будущим поколениям.

Ключевые слова: Западный Азербайджан, баяты, фольклор, историческая память, коллективная память, миграционная травма, национальная идентичность, поэтика фольклора, эмоциональная память

Giriş. Folklor hər bir xalqın görünməyən tarixi yaddaşdır. Yazılı tarix çox zaman hökmdarların, müharibələrin, siyasi dəyişikliklərin tarixini qoruyub saxlayırsa, folklor insan ruhunun tarixini yaşadır. Xalqın qorxuları, sevincləri, ayrılıqla-

rı, faciələri, köçləri, itirdiyi torpaqlar və sönməyən ümidləri daha çox şifahi mədəniyyətin yaddaş qatında yaşayır. Bu baxımdan folklor sadəcə estetik hadisə deyil; o, kollektiv şüurun emosional arxividir. Xüsusilə Azərbaycan folklorunda bayatı janrı xalqın mənəvi yaddaşını ən sıx və ən təsirli şəkildə ifadə edən poetik formalardan biri kimi çıxış edir. Cəmi dörd misradan ibarət olan bu kiçik poetik model əsrlər boyu bütöv bir xalqın daxili dünyasını daşımaq gücünə malik olmuşdur.

Bayatı Azərbaycan xalqının poetik düşüncə sistemində xüsusi yer tutur. O, təkə lirizm nümunəsi deyil, həm də düşüncə və yaddaş formasıdır. Bayatların qısa, ritmik və emosional strukturu onların yüzillər boyu yadda qalmasına və nəsil-dən-nəslə ötürülməsinə imkan yaratmışdır. Ən mühüm xüsusiyyət isə ondan ibarətdir ki, bayatılarda fərdi hiss kollektiv təcrübəyə çevrilir. Bir insanın ayrılığı bütöv xalqın ayrılığına, bir insanın dərdi milli emosional yaddaşa çevrilə bilər. Bu səbəbdən Azərbaycan folklorunda bayatı yalnız poetik janr yox, həm də kollektiv identiklik mexanizmi kimi dəyərləndirilə bilər.

Qərbi Azərbaycan folkloru bu baxımdan xüsusilə diqqətəlayiqdir. Çünki burada bayatı yalnız sevgi və lirika forması deyil, həm də itirilmiş yurdun, dağılmış obaların, yarımçıq qalmış talelərin və tarixi yaddaşın poetik ifadəsinə çevrilmişdir. Qərbi Azərbaycan bayatıları xalqın yaşadığı məcburi köçlərin, ayrılıqların və tarixi travmaların emosional salnaməsidir. Bu folklor nümunələrində yurd artıq sadəcə coğrafi məkan deyil; o, mənəvi varlıq, milli kimlik və kollektiv yaddaş obrazıdır. Buna görə də Qərbi Azərbaycan bayatılarını yalnız folklor mətnləri kimi yox, həm də milli yaddaşın mədəni kodları kimi oxumaq lazımdır.

Tarix boyu insan öz doğma məkanına yalnız fiziki bağlılıq hiss etməmişdir. Məkan insanın yaddaşına, dilinə, hisslərinə və mənəviyyətinə çevrilmişdir. Dağlar, bulaqlar, yaylaqlar, kənd yolları və qədim obalar insan şüurunda emosional məkan kimi yaşamışdır. İnsan yurdunu itirəndə təkə torpağını deyil, həm də öz daxili mənəvi koordinatlarını itirir. Qərbi Azərbaycan bayatılarında tez-tez rast gəlinən “qəriblik”, “viranə”, “yad el”, “köç”, “ağlamaq”, “dağ”, “qar”, “yol” kimi obrazlar məhz bu emosional məkan yaddaşının poetik kodlarıdır. Folklor burada unudulmuş coğrafiyanı yenidən yaşadan mənəvi xəritəyə çevrilir.

Müasir folklorşünaslıq artıq folkloru yalnız estetik hadisə kimi araşdırmır. XX əsrin ikinci yarısından başlayaraq kollektiv yaddaş, mədəni yaddaş və psixoloji folklor nəzəriyyələri folklor mətnlərinin sosial və emosional funksiyalarını ön plana çıxarmışdır. Moris Halbvaksın kollektiv yaddaş nəzəriyyəsi, Yan Assmanın mədəni yaddaş konsepsiyası və müasir identiklik nəzəriyyələri göstərir ki, folklor keçmişə sadəcə qoruyub saxlamır, həm də onu aktiv şəkildə yenidən qurur. Bu baxımdan Qərbi Azərbaycan bayatıları yalnız tarixi hadisələrin poetik izi deyil, həm də xalqın özünü dərk etmə və milli kimliyini qoruma formasıdır.

Qərbi Azərbaycan bayatılarını oxuyarkən aydın olur ki, burada xalq öz tarixini sənəd dili ilə deyil, duyğu dili ilə danışır. Bayatılar bəzən bir elin dağılışını, bəzən bir qocanın göz yaşını, bəzən isə tərək edilmiş bir kəndin sükutunu ifadə edir. Lakin bütün hallarda əsas ideya dəyişmir: yaddaş yaşayır. İnsan öz doğma torpağından uzaq düşə bilər, lakin folklor vasitəsilə həmin məkan mənəvi şəkildə yaşa-

maqda davam edir. Bu xüsusiyyət folklorun ən mühüm sosial funksiyalarından biridir. Çünki folklor yaddaşın ölməsinə imkan vermir.

Qərbi Azərbaycan bayatılarında təbiət obrazlarının xüsusi yeri vardır. Dağ, qar, bulaq, yol, nar ağacı və digər təbiət elementləri yalnız dekorativ poetik vasitələr deyil. Onlar xalqın emosional təcrübəsinin metaforik davamıdır. Dağ həm vüqar, həm ayrılıq, həm də əlçatmazlıq simvoludur. Qar soyuq yaddaşı və boşluğu ifadə edir. Yol ayrılığı və köçü simvollaşdırır. Nar ağacı isə soy, kök və yurd anlayışını poetik şəkildə daşıyır. Beləliklə, təbiət obrazları ilə insan hissləri arasında dərin poetik paralellik yaranır. Bu isə Qərbi Azərbaycan bayatılarının emosional təsir gücünü daha da artırır.

Məqalədə Qərbi Azərbaycan bayatıları tarixi yaddaş, emosional məkan, köç travması və milli kimlik kontekstində araşdırılır. Tədqiqatın əsas məqsədi bu folklor nümunələrinin yalnız poetik-estetik deyil, həm də sosial-psixoloji və mədəni yaddaş funksiyasını ortaya qoymağıdır. Bayatı mətnləri struktur-semantik və poetik analiz metodları əsasında təhlil edilir, onların kollektiv identikliyin qorunmasındakı rolu müəyyənəşdirilir. Məqalədə irəli sürülən “emosional məkan” yanaşması isə folklorun məkan yaddaşı yaratmaq və itirilmiş coğrafiyanı mənəvi şəkildə yaşatmaq funksiyasını yeni nəzəri aspektdən izah etməyə çalışır.

Beləliklə, Qərbi Azərbaycan bayatıları yalnız folklor nümunəsi deyil; onlar xalqın susmayan yaddaşı, dağılmayan mənəvi xəritəsi və milli ruhunun poetik ifadəsidir.

QƏRBİ AZƏRBAYCAN BAYATILARINDA TARİXİ YADDAŞ. Qərbi Azərbaycan bayatılarında tarixi yaddaş yalnız keçmişin xatırlanması deyil, həm də kollektiv kimliyin poetik şəkildə qorunması funksiyasını yerinə yetirir. Xalqın yaşadığı köç, ayrılıq və yurd itkisi bayatı poetikasında emosional tarixə çevrilir.

Məsələn:

Əzizim, ay bulandı,
Göydə lay-lay bulandı.
Köç gedəndən bu yana,
Yurd yerim vay bulandı.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, III cild, Bakı: “Elm və təhsil”, 2024, s. 287.)

Bu bayatıda “ay bulandı” və “göydə lay-lay bulandı” obrazları kosmik harmoniyanın pozulmasını ifadə edir. Köç hadisəsi yalnız sosial dəyişiklik deyil, həm də dünyanın poetik nizamının dağılması kimi təqdim olunur. “Yurd yerim vay bulandı” misrası kollektiv travmanın məkan yaddaşı ilə birləşdiyini göstərir. Burada yurd artıq fiziki məkan deyil, emosional identiklik simvoluna çevrilir.

Tarixi yaddaşın poetik forması digər nümunədə də açıq görünür:

Əzizim, ellər hanı?
Köhnə obalar hanı?
Bir zaman toylar görən
İndi viranalar hanı?

(Mənbə: *Qərbi Azərbaycan folkloru*, II cild, s. 315.)

Bu bayatıda keçmiş və indi qarşılaşdırılır. “Toylar görən” obrazı kollektiv həyatın canlılığını, “viranalar” isə dağıdılmış sosial yaddaşı simvolizə edir. Bayatının sual formasında qurulması itki hissənin dərin emosional təsirini artırır. Folklor poetikasında bu tip ritorik suallar yaddaşın aktiv saxlanması funksiyasını yerinə yetirir.

KÖÇ TRAVMASI VƏ EMOSİONAL YADDAŞ. Qərbi Azərbaycan bayatıları köç travmasının poetik arxividir. Burada fərdi kədər ümummilli emosional təcrübəyə çevrilir. Aşağıdakı nümunə bu baxımdan xarakterikdir:

Əzizim, yollar uzun,
Kölgəlidir dağ-düzün.
Köç karvanı gedəndə
Ağladı qoca gözüm.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, V cild, s. 205.)

Bayatıda “yollar uzun” ifadəsi yalnız məsafəni deyil, ayrılığın sonsuzluğunu bildirir. “Köç karvanı” kollektiv köç obrazıdır və tarixi hadisənin folklor yaddaşında simvolik kodunu yaradır. “Qoca gözüm” ifadəsi isə fərdi təcrübəni nəsillərə-rası yaddaş səviyyəsinə yüksəldir. Burada ağlama aktı yalnız emosional reaksiya deyil, həm də yaddaşın qorunma ritualıdır.

Başqa bir nümunədə yurd itkisi daha sərt emosional tonla təqdim edilir:

Qar yağar dizə-dizə,
Dərd gəlir bizə-bizə.
Bir yurd itirənlərin
Ahı çıxar üzə-üzə.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, IV cild, s. 349.)

Qar obrazı burada soyuqluq, boşluq və ümitsizlik simvoludur. “Yurd itirənlərin ahı” kollektiv faciənin metaforik ifadəsidir. Bayatıda təkrarlanan fonetik struktur (“bizə-bizə”, “üzə-üzə”) emosional ritmi gücləndirərək ağrı poetikasına yaxın təsir yaradır.

Köç travmasının fərdi-mənəvi ölçüsü aşağıdakı bayatıda daha aydın görünür:

Əzizim, yurdum qaldı,
Daşlı dağım yurdum qaldı.
Bir ovuc torpaq üçün
Gözdə yaşım dindi-qaldı.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, III cild, s. 294.)

Bu nümunədə “bir ovuc torpaq” milli məkanın simvolik konsentrasiyasıdır. Torpaq burada yalnız coğrafi obyekt deyil, mənəvi varlıq və kollektiv aidiyyət kodudur. “Gözdə yaşım dindi-qaldı” misrası isə davamlı ağrının poetik ifadəsi kimi çıxış edir.

FOLKLORDA TƏBİƏT OBRAZLARI VƏ SİMVOLİKA. Qərbi Azərbaycan bayatılarında təbiət insan emosiyalarının poetik davamı kimi təqdim olunur. Dağ, qar, bulaq və ağac obrazları kollektiv yaddaşın metaforik sistemini yaradır.

Əzizim, dağlar başı,
Qar olar dağlar başı.
Yad eldə qərib ölsəm,
Kim olar ağlar başı.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, II cild, Bakı: “Elm və təhsil”, 2023, s. 312.)

Bu bayatıda “dağ” ucalıq və vətən simvoludur. Dağın başına yağan qar isə ayrılıq və tənhalığın poetik koduna çevrilir. “Yad eldə qərib ölsəm” mısrası Qərbi Azərbaycan folklorunda qəriblik arxetipini formalaşdırır. Burada ölüm motivini fiziki yoxluqdan daha çox, yurdsuzluğun metafizik faciəsini ifadə edir.

Göyçə obrazı ilə bağlı bayatı isə məkan yaddaşının estetik poetikasını nümayiş etdirir:

Əzizim, Göyçə dağı,
Başında bənövşə dağı.
Ayrılıq od tutubdur,
Sinəmdə min köhnə dağ.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, IV cild, s. 341.)

Göyçə dağı burada yalnız coğrafi məkan deyil, milli yaddaş simvoludur. “Bənövşə” obrazı təbiətin estetik gözəlliyini, “sinəmdə min köhnə dağ” isə uzunmüddətli emosional ağrını bildirir. Bayatıda dağ obrazının həm real, həm də metaforik səviyyədə işlənməsi folklor poetikasının çoxqatlı strukturunu göstərir.

Təbiət simvolikasının başqa bir nümunəsi:

Bağçamda nar ağacı,
Kölgəsi var ağacı.
Qərib düşən insanın
Sızıldayar ağrısı.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, II cild, s. 320.)

Nar ağacı Azərbaycan folklorunda məhsuldarlıq, soy və yurd rəmzidir. Bayatıda ağacın “kölgəsi” qoruyucu yaddaş funksiyası daşıyır. Lakin “qərib düşən insan” üçün bu yaddaş ağrı mənbəyinə çevrilir. Beləliklə, təbiət obrazı emosional travmanın poetik daşıyıcısı olur.

Digər nümunədə isə təbiət və insan hissi tam şəkildə paralelləşir:

Dağların qarı mənəm,
Dərdli baharı mənəm.
Elim-obam dağılıb,
Qəmli diyarı mənəm.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, V cild, Bakı: “Elm və təhsil”, 2025, s. 198.)

Bu bayatıda lirik “mən” təbiətlə eyniləşdirilir. “Dağların qarı” soyuq və kədərli yaddaşı, “dərdli bahar” isə paradoksal şəkildə sevincin belə hüznə müşayiət olduğunu göstərir. Burada insanın daxili dünyası təbiət poetikası vasitəsilə ifadə olunur.

Nəhayət:

Su gələr arxa-arka,
Dərdim çıxmaz ki, arxa.
Yurdum yada qalandan
Qəlbim düşübdür qorxa.

(*Qərbi Azərbaycan folkloru*, III cild, s. 291.)

Su obrazı folklorada adətən həyat və davamlılıq simvoludur. Lakin bu bayatıda su axını dərdin davamlılığı ilə qarşılaşdırılır. “Yurdum yada qalandan” mürasimi yadlaşmış məkan problemini ortaya qoyur və kollektiv yaddaşın travmatik xarakterini gücləndirir.

Beləliklə, folklor xalqın tarixi yaddaşını, mənəvi dünyasını və kollektiv kimliyini qoruyan ən qədim mədəni sistemlərdən biridir. Şifahi xalq ədəbiyyatı janrları içərisində bayatı xüsusi poetik və semantik yükə malikdir. Qısa həcmli olmasına baxmayaraq, bayatı xalq düşüncəsinin fəlsəfi, emosional və estetik qatlarını özündə birləşdirən mürəkkəb poetik modeldir. Azərbaycan xalqı əsrlər boyu sevincini, kədərini, ayrılığını, məhəbbətini və tarixi təcrübəsini bu janr vasitəsilə ifadə etmişdir. Bu baxımdan bayatı yalnız poetik forma deyil, həm də kollektiv şüurun emosional kodudur.

Qərbi Azərbaycan folklorunda qorunub saxlanılmış bayatılar isə Azərbaycan şifahi mədəniyyətinin xüsusi bir qatını təşkil edir. Bu folklor nümunələrində yurd itkisi, köç travması, qəriblik, ayrılıq, dağılmış sosial yaddaş və doğma torpağa bağlılıq əsas poetik motivlər kimi çıxış edir. Bayatılar xalqın yaşadığı tarixi hadisələrin emosional salnaməsinə çevrilərək kollektiv yaddaşın folklor forması kimi fəaliyyət göstərir. Burada fərdi hisslər ümummilliyə emosional təcrübə ilə birləşir və poetik mətn milli identikliyin qorunma vasitəsinə çevrilir.

Müasir folklorşünaslıq folkloru artıq yalnız estetik mətn kimi deyil, həm də sosial yaddaş, mədəni identiklik və kollektiv travmanın ifadə sistemi kimi araşdırılır. Xüsusilə mədəni yaddaş nəzəriyyəsi, emosional yaddaş konsepsiyası və psixoloji folklor yanaşmaları göstərir ki, folklor nümunələri xalqın tarixi təcrübəsinin qorunmasında mühüm funksiyaya malikdir. Qərbi Azərbaycan bayatıları bu baxımdan həm poetik-estetik, həm tarixi-sosioloji, həm də psixoloji mənbə kimi xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Bu məqalədə Qərbi Azərbaycan bayatıları tarixi yaddaş, köç travması, folklor poetikası və milli kimlik kontekstində təhlil edilir. Məqalənin əsas məqsədi bayatıların yalnız bədii mətn deyil, həm də kollektiv yaddaşın və emosional tarix şüurunun poetik modeli olduğunu göstərməkdir. Tədqiqat zamanı bayatı mətnləri struktur-semantik, poetik və mədəni yaddaş metodologiyası əsasında araşdırılır, folklorun milli identikliyin qorunmasındakı funksiyası elmi şəkildə şərh olunur.

Araşdırma göstərir ki, Qərbi Azərbaycan bayatıları Azərbaycan xalqının kollektiv yaddaş sistemində xüsusi yer tutur. Bu bayatılar yalnız poetik-estetik mətnlər deyil, həm də tarixi təcrübənin, emosional travmanın və milli kimliyin folklor

yaddaşdır. Bayatıların qısa, lakin yüksək semantik yükə malik poetik strukturu xalqın yüzillər boyu yaşadığı hadisələri emosional formada qoruyub saxlamışdır. Bu baxımdan Qərbi Azərbaycan bayatıları xalqın mənəvi tarixinin şifahi arxivinə çevrilmişdir.

Təhlillər göstərir ki, Qərbi Azərbaycan folklorunda yurd anlayışı sırf coğrafi məkan deyil. Yurd burada insanın mənəvi kimliyi, tarixi yaddaşı və emosional varlığı kimi təqdim olunur. Bayatılarda tez-tez rast gəlinən Göyçə, dağ, oba, yol, bulaq və nar ağacı kimi obrazlar kollektiv yaddaşın simvolik kodlarıdır. Bu poetik simvollar vasitəsilə xalq itirdiyi məkanı yaddaş səviyyəsində yaşatmağa çalışır. Deməli, folklor burada sadəcə keçmişə xatırlatmır, həm də həmin keçmişə canlı saxlayır.

Qərbi Azərbaycan bayatılarında köç və ayrılıq motivlərinin dominantlığı bu folklor sisteminin travmatik yaddaş xarakterini ortaya qoyur. Məcburi köç hadisələri xalqın kollektiv şüurunda dərin emosional izlər yaratmış və həmin izlər folklor vasitəsilə qorunmuşdur. “Qəriblik”, “viranə”, “yad el”, “ağlamaq”, “köç karvanı” kimi poetik ifadələr yalnız fərdi kədər deyil, ümummilləti emosional təcrübənin göstəricisinə çevrilmişdir. Burada şəxsi ağır milli ağır səviyyəsinə yüksəlir və folklor kollektiv travmanın paylaşılma formasına çevrilir.

Bayatıların mühüm xüsusiyyətlərindən biri də onların emosional intensivliyidir. Cəmi dörd misrada bütöv bir həyat təcrübəsi, bir xalqın tarixi və mənəvi faciəsi ifadə oluna bilər. Bu xüsusiyyət Azərbaycan bayatısının poetik gücünü göstərməklə yanaşı, onun mədəni yaddaş mexanizmi kimi funksiyasını da təsdiqləyir. Bayatıların ritmik və yığcam forması onların uzun müddət yadda qalmasına, nəşidən-nəslə ötürülməsinə və kollektiv şüurda yaşamasına imkan yaratmışdır.

Məqalədə xüsusi diqqət yetirilən məsələlərdən biri də təbiət obrazlarının poetik-semantik funksiyasıdır. Dağ, qar, yol, su və ağac kimi obrazlar folklor poetikasında insan hissələrinin metaforik davamı kimi çıxış edir. Dağ həm qüdrət, həm ayrılıq, həm də əlçatmazlıq simvoludur. Qar soyuq yaddaşı və emosional boşluğu ifadə edir. Yol isə köçün və ayrılığın poetik metaforasına çevrilir. Beləliklə, Qərbi Azərbaycan bayatılarında təbiət və insan hissi arasında ayrılmaz poetik vəhdət yaranır.

Məqalədə təklif edilən “emosional məkan” anlayışı Qərbi Azərbaycan folklorunun yeni nəzəri aspektdən izahına imkan verir. Bu yanaşmaya görə, folklor itirilmiş məkanın mənəvi surətini yaradır və həmin məkanı kollektiv yaddaşda yaşadır. İnsan doğma torpaqdan uzaq düşə bilər, lakin folklor vasitəsilə həmin coğrafiya emosional olaraq mövcudluğunu davam etdirir. Bu isə folklorun yalnız estetik deyil, həm də sosial-psixoloji funksiyaya malik olduğunu göstərir.

Müasir qloballaşma şəraitində milli-mədəni identikliyin qorunması məsələsi daha da aktuallaşmışdır. Bu baxımdan Qərbi Azərbaycan bayatıları yalnız folklor nümunəsi kimi deyil, həm də milli yaddaşın və mədəni müqavimətin forması kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Onlar xalqın tarixi təcrübəsini gələcək nəsillərə ötürür,

milli kimliyin mənəvi əsaslarını qoruyur və kollektiv yaddaşın davamlılığını təmin edir.

Nəticə etibarilə demək olar ki, Qərbi Azərbaycan bayatıları Azərbaycan xalqının mənəvi irsinin ən qiymətli qatlarından biridir. Bu folklor nümunələri yalnız keçmişin poetik xatirəsi deyil; onlar yaşayan yaddaşdır. Hər bir bayatı bir xalqın səsi, itirilmiş bir yurdun nəfəsi və zamanın içində sönməyən milli ruhun poetik ifadəsidir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan folkloru antologiyası. Bakı: Şərq-Qərb, 2010.
2. AMEA Folklor İnstitutu. *Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələri*. Bakı, 2018.
3. Kazımoğlu M. *Folklor və milli yaddaş*. Bakı: Elm və təhsil, 2016.
4. Lotman Y. *Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*. London: I.B. Tauris, 2001.
5. Qərbi Azərbaycan folkloru. II cild. Bakı: Elm və təhsil, 2023.
6. Qərbi Azərbaycan folkloru. III cild. Bakı: Elm və təhsil, 2024.
7. Qərbi Azərbaycan folkloru. IV cild. Bakı: Elm və təhsil, 2024.
8. Qərbi Azərbaycan folkloru. V cild. Bakı: Elm və təhsil, 2025.

